

การเผยแพร่ความรู้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางเว็บไซต์

ประจำเดือนมีนาคม ๒๕๕๙

กลุ่มงานไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท

ขอเสนอ

สัญญาประนีประนอมยอมความ

สัญญาประนีประนอมยอมความกฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา ๘๕๐ - ๘๕๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๘๕๐ บัญญัติว่า “อันว่าประนีประนอมยอมความนั้น คือสัญญา ซึ่งผู้เป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไป ด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน”

มาตรา ๘๕๑ บัญญัติว่า “อันสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิด หรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่”

มาตรา ๘๕๒ บัญญัติว่า “ผลของสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น ย่อมทำให้การเรียกร้องซึ่งแต่ละฝ่ายได้ยอมสละนั้นระงับสิ้นไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามที่แสดงในสัญญานั้นว่าเป็นของตน”

หลักเกณฑ์สำคัญ

๑. สัญญาประนีประนอมยอมความนั้น มีลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทน ประกอบด้วยคู่สัญญาสองฝ่าย
๒. สัญญาประนีประนอมยอมความ เป็นการตกลงระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ หรือจะมีขึ้นนั้นให้เสร็จไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๗๐๖/๒๕๕๗ การที่โจทก์ จำเลยและทายาททำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการมรดกของทายาทตระกูล อ. ว่าจำเลยเพียงผู้เดียวจะรับผิดชอบในหนี้สินที่มีอยู่กับธนาคาร โดยทายาทยินยอมยกที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้เป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลย และให้กิจการขายรถจักรยานยนต์บริษัท บ. จำกัด พร้อมหนี้สินทั้งหมดที่มีอยู่เกี่ยวกับกิจการดังกล่าวให้จำเลยเป็นผู้รับผิดชอบเพียงผู้เดียว โดยให้กิจการเป็นของจำเลย ข้อตกลงดังกล่าวมีลักษณะเป็นการแบ่งปันทรัพย์มรดกและหนี้สินเพื่อระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ให้เสร็จไปโดยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน จึงเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘๕๐ เมื่อจำเลยชำระหนี้ให้แก่ธนาคารเสร็จสิ้น จำเลยย่อมมีสิทธิในที่ดินตามบันทึกข้อตกลง

ฟ้องเดิมของโจทก์เป็นเรื่องที่ว่า โจทก์ในฐานะทายาทโดยธรรมของ จ. ขอแบ่งทรัพย์มรดกจากจำเลยในฐานะผู้จัดการมรดกของ จ. โดยโจทก์บรรยายฟ้องว่า โจทก์ขายที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๙๒๔๗ ซึ่งเป็นมรดกของ จ. ให้แก่บุคคลภายนอกในราคา ๑,๑๑๓,๙๐๐ บาท และได้แบ่งปันให้ทายาทโดยธรรมบางส่วนแล้วยกเว้นจำเลยกับทายาทบางคนยังไม่ได้รับส่วนแบ่ง และมีคำขอท้ายฟ้องให้จำเลยแบ่งทรัพย์มรดกให้แก่โจทก์และทายาทโดยธรรมทุกคนในอัตราส่วนคนละเท่า ๆ กัน ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยขอให้โจทก์แบ่งทรัพย์มรดกคือที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๙๒๔๗ ที่โจทก์ขายไปและกล่าวไว้ในฟ้องเดิมว่ายังไม่ได้แบ่งให้จำเลย การที่จำเลยฟ้องแย้งขอแบ่งทรัพย์มรดกรายเดียวกันกับที่โจทก์กล่าวไว้ในฟ้องเดิม จึงเป็นฟ้องแย้งที่เกี่ยวกับฟ้องเดิม ขอบที่จะว่ากล่าวให้เสร็จสิ้นในคดีเดียวกัน จำเลยไม่จำเป็นต้องแยกไปฟ้องเป็นคดีต่างหากตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘๑๐/๒๕๕๗ ข้อความตามหนังสือขอรับข้อเสนอที่มีถึงกรรมการผู้จัดการของจำเลยที่ว่าขอรับข้อเสนอของจำเลย ยอมรับเงินค่าบอกกล่าวล่วงหน้า ค่าชดเชย ค่าจ้างสำหรับวันหยุดพักผ่อนประจำปี โดยไม่ติดใจจะเรียกร้องฟ้องร้องหรือค่าตอบแทนอื่นใดจากจำเลยอีกทั้งสิ้น เป็นกรณีทำคำบอกกล่าวสนองไปถึงจำเลยซึ่งเป็นผู้เสนอ เอกสารดังกล่าวจำเลยจัดเตรียมไว้ให้โจทก์ลงลายมือชื่อเป็นคำสนองของโจทก์ โจทก์ลงลายมือชื่อแล้วมีการขีดฆ่าลายมือชื่อของตนออกเสียก่อน มีการลงวันที่ในหนังสือและก่อนนำเสนต่อกรรมการผู้จัดการของจำเลย จึงไม่มีผลเป็นคำสนองรับคำเสนอของจำเลย คำเสนอของจำเลยจึงเป็นอันสิ้นความผูกพัน ไม่ก่อให้เกิดเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ไม่ใช่เรื่องการถอนการแสดงเจตนาเลิกสัญญาประนีประนอมยอมความ

๓. เป็นสัญญาที่ต่างฝ่ายต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน

สัญญาประนีประนอมยอมความนั้น เป็นสัญญาระงับข้อพิพาทซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นในอนาคต (สามารถตกลงทำสัญญาประนีประนอมฯ กันไว้ล่วงหน้าได้) ให้ระงับไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๖๒๖/๒๕๕๗ ข้อความตามรายงานกระบวนการพิจารณาระบุว่า คู่ความแถลงร่วมกันว่าคดีสามารถตกลงกันได้โดยโจทก์และจำเลยตกลงจะไปหย่าขาดจากกัน โดยให้โจทก์เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์เพียงฝ่ายเดียว โจทก์ขอถอนคำฟ้องในประเด็นทั้งสองดังกล่าว คงเหลือประเด็นสินสมรสและค่าอุปการะเลี้ยงดู จำเลยไม่ค้ำ และศาลชั้นต้นอนุญาตให้ถอนฟ้อง ต้องถือว่าโจทก์และจำเลยตกลงประนีประนอมยอมความกันในประเด็นหย่าและอำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ ส่วนประเด็นข้อพิพาทที่เหลือให้ศาลวินิจฉัยตามรูปคดี กรณีมิใช่ศาลอนุญาตให้ถอนฟ้องตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๕ และ ๑๗๖ ซึ่งศาลต้องจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความตามมาตรา ๑๓๒ เมื่อศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาในประเด็นที่เหลือแล้วจึงต้องมีคำพิพากษาตามข้อตกลงดังกล่าวด้วย

การประนีประนอมยอมความนี้มีผลให้ข้อเรียกร้องเดิมระงับไป และทำให้แต่ละฝ่ายได้สิทธิตามข้อความในสัญญาที่ทำกันขึ้นใหม่นั้น นอกจากนั้นยังทำให้อายุความตามหนี้เดิมสะดุดหยุดลง แล้วอายุความเริ่มต้นเดินใหม่ต่อไปอีก ๑๐ ปี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๓๕๗/๒๕๕๗ เมื่อพิจารณาสัญญาประนีประนอมยอมความโดยตลอดแล้ว แสดงให้เห็นเจตนาว่าโจทก์ประสงค์จะนำที่ดินทั้งหมดกลับมาขายด้วยตนเอง แต่ใช้วิธีทยอยไถ่ถอนที่ดินจากธนาคารทีละจำนวน แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า คู่ความทั้งสองฝ่ายผ่อนผันเวลาให้แก่กันเช่นนี้ จะอ้างว่าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดผิดสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ได้ หากจำเลยทั้งสามผิดสัญญาประนีประนอม

ยอมความ โจทก์ชอบที่จะบังคับคดีให้เป็นไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความได้ แต่โจทก์หาได้ดำเนินการ
ไม่ และการที่จำเลยทั้งสามโอนที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกไปแล้ว ซึ่งที่ดินดังกล่าวถือเป็นสาระสำคัญของ
ข้อตกลงในสัญญาประนีประนอมยอมความ ทำให้การชำระหนี้ของจำเลยทั้งสามเป็นการพ้นวิสัยไปด้วย
คู่ความทั้งสองฝ่ายจึงไม่อาจปฏิบัติตามสัญญาได้ และสัญญาประนีประนอมยอมความย่อมตกไปไม่มีผลบังคับ
เช่นนี้ คู่ความทั้งสองฝ่ายต่างต้องกลับคืนสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม

เนื้อหาของสัญญาต้องมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน กล่าวคือ ต้องอยู่
ภายใต้ มาตรา ๑๕๐ โดยถือเอาเจตนาของคู่กรณีที่แสดงออก ไม่มีวัตถุประสงค์ที่ขัดต่อกฎหมาย ไม่มีเงื่อนไขที่
พ้นวิสัยที่จะปฏิบัติได้ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ความสามารถในการทำสัญญา สัญญาประนีประนอมยอมความเป็นการทำนิติกรรมอย่างหนึ่ง ผู้ซึ่ง
สามารถทำสัญญาได้จะต้องเป็นผู้มีความสามารถตามกฎหมายว่าด้วยความสามารถของบุคคล

ตัวแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจทั่วไปจะทำสัญญาประนีประนอมยอมความไม่ได้ ทนายความจะทำ
สัญญาประนีประนอมยอมความแทนคู่ความได้เฉพาะเมื่อมีการแต่งตั้งและระบุให้ชัดเจนในใบแต่งตั้งทนายเท่านั้น
มิฉะนั้นไม่สามารถทำได้

หลักสำคัญในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความก็คือ ต้องให้ปรากฏหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือ
ชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบตามสัญญานั้นเป็นสำคัญหรือลายมือชื่อของตัวแทนของฝ่ายนั้นก็ได้ จึงจะฟ้องร้อง
บังคับคดีกันได้

จัดทำโดย: ศูนย์ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท

ประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนราธิวาส

โทร. ๐-๗๓๕๑-๕๐๖๗ ต่อ ๑๑๑